

Deset godina Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske*

Institut za historiju radničkog pokreta Hrvatske (od god. 1965. Institut za historiju radničkog pokreta) osnovan je 25. IX 1961. Osnivači su mu bili Glavni odbor SSRN Hrvatske i CK SKH. Za direktora je postavljen Franjo Tuđman, generalmajor i dotada pomoćnik glavnog urednika »Vojne enciklopedije«. Jezgru Instituta činio je Arhiv za historiju radničkog pokreta, koji je osnovan 1956. od tadašnjeg Historijskog odjeljenja CK SKH.

Institutu za historiju radničkog pokreta postavljeni su ovi osnovni zadaci:

- »1) proučavanje historije radničkog pokreta u Hrvatskoj i Saveza komunista Jugoslavije, historije narodnooslobodilačke borbe i socijalističke revolucije;
- 2) praćenje razvoja i proučavanje suvremene historije izgradnje socijalizma;
- 3) proučavanje osnovnih problema nacionalne i opće historije koji su povezani s historijom radničkog pokreta i suvremenom historijom naroda socijalističke Jugoslavije;
- 4) pripremanje analiza i studija iz oblasti svoje djelatnosti, izrada dokumentacija, monografija i historijata o pojedinim pitanjima ili razdobljima iz historije radničkog pokreta, SKJ i borbe za socijalizam;
- 5) stručno i naučno sistematiziranje i objavljivanje izvorne građe radničkog pokreta i ostale historijske građe povezane s razvojem radničkog pokreta, revolucije i izgradnje socijalizma;
- 6) objavljivanje i saopćavanje rezultata svoga rada i naučnoistraživačke djelatnosti;
- 7) organiziranje i podsticanje izučavanja i razvijanje naučno-popularnog i idejno-odgojnog rada iz oblasti svoje naučnoistraživačke djelatnosti;
- 8) usavršavanje stručnih i naučnoistraživačkih metoda u oblasti disciplina kojima se bavi;
- 9) razvijanje i usavršavanje stručnoga i naučnog kadra u oblasti djelatnosti Instituta« (Odluka o osnivanju, Točka II).

* Nešto proširena verzija referata na zajedničkoj sjednici radnog kolektiva, Savjeta i Znanstvenog vijeća Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske, koja je održana 29. XII 1971. u povodu 10. obljetnice osnivanja Instituta. Referat o radu Instituta podnio je vršilac dužnosti direktora Zlatko Čepo, a dio referata o radu Arhiva Instituta napisao je načelnik arhiva Marijan Rastić. Sjednici je prisustvovao sekretar Izvršnog komiteta CK SKH Josip Vrhovec, koji je govorio o zadacima hrvatske historiografije danas. Pozdravne riječi Institutu uputili su predsjednik Znanstvenog vijeća Instituta prof. dr Bogdan Krizman, direktor Povijesnog muzeja Hrvatske dr Ljela Dobronić, vršilac dužnosti direktora Instituta za hrvatsku povijest Sveučilišta u Zagrebu i član Znanstvenog vijeća Instituta prof. dr Ljubo Boban i član Znanstvenog vijeća Instituta prof. dr Mirjana Gross. Sjednici je prisustvovao član Savjeta federacije dr Josip Hrnčević, dugogodišnji vanjski član Savjeta Instituta.

U skladu s tako postavljenim zadacima u Institutu se ubrzo formirala ovakva organizaciona struktura: Naučnoistraživački odjel, Centar za naučnu dokumentaciju, Biblioteka, Arhiv, Sekcija za vanjsku suradnju i izdavačku djelatnost, Sekcija za memoarsku građu i Tajništvo. U sklopu Naučnoistraživačkog odjela osnovane su sekcije: za radnički pokret do 1918. god., za radnički pokret od 1918. do 1941. god. i za razdoblje socijalističke revolucije 1941—1945. god. Nešto kasnije osnovane su studijske grupe za izučavanje marksističke misli, ekonomske i kulturne historije, a god. 1963. sekcija za razdoblje socijalističke izgradnje i za međunarodni radnički pokret. Takva organizaciona shema jasno pokazuje da je Institut bio vrlo široko zamišljen. To potvrđuju i podaci o broju suradnika. Potkraj god. 1961. u Institutu je bilo 20 suradnika; potkraj god. 1962. već 70, god. 1963. — 117, a god. 1964 — 124! To je maksimum, a otada počinje smanjivanje koje traje sve do danas.

Ni struktura kadrova nije od početka zadovoljavala. U Institut su pretežno primani mladi ljudi sa završenim fakultetom, koje je trebalo postepeno uvoditi u znanstvenoistraživački rad i tako podizati novi znanstveni podmladak, ali za taj zadatak nije bilo kvalificiranog rukovodstva u Institutu. Stariji suradnici, koji se prije uglavnom nisu bavili isključivo znanstvenim radom, činili su pretežno rukovodeći dio kadrova. Bio je to dijelom rezultat objektivnih poteškoća — nedostatka kvalificiranih kadrova za tu problematiku — ali i subjektivnih želja da se što prije stvori velika institucija — za područje društvenih nauka i za naše prilike i mogućnosti — štoviše mamutska. Slično je bilo i u vanjskoj suradnji, pa je sklopljen velik broj ugovora, dijelom i s ljudima koji za realizaciju tih zadataka nisu imali dovoljno objektivnih uvjeta. Dodajmo tome da se vanjsko stručno vodstvo ubrzo svelo na nekoliko osoba, pa možemo zaključiti da Institut nije najsretnije počeo ostvarivati svoje vrlo ambiciozne planove na području znanstvenoistraživačkog rada, izdavačke djelatnosti, obrazovanja kadrova i dr.

S planiranjem znanstvenoistraživačkog rada započelo se na početku god. 1964, kad je u osnovi dovršeno formiranje Instituta i popunjene sve sekcije. Suradnici su tada dobili teme, tj. utvrđena su im područja istraživanja, koja su uglavnom bila preširoko zacrtana, a rokovi dovršenja nerealno utvrđeni. To se ubrzo potvrdilo u praksi, jer su se rokovi neprestano produžavali. Tadašnja uprava Instituta na njima nije baš mnogo inzistirala. Za nju je bilo glavno da Institut vodi »ispravnu politiku«, onakvu kakvu je ona utvrdila. Kamo je ta politika vodila — postalo je jasno tek kasnije, iako se moglo i prije nazreti. Npr. ocjene da je simpozij »O Pregledu historije SKJ« i problemima naučnoistraživačkog rada na povijesti radničkog pokreta, partije, revolucije i socijalističke izgradnje«, koji je održan u Institutu potkraj god. 1963, pokazao određene nacionalističke tendencije nisu bile prihvaćene. Slično se postupilo i kasnije, kad su neki suradnici Instituta otvoreno neprijateljski istupili (npr. potpisivanje tzv. Deklaracije Mihaila Mihajlova, oko sredine god. 1966, bjegovi u inozemstvo, hapšenja i sl.). Teška financijska situacija u kojoj se Institut našao odmah nakon prijelaza na financiranje od Savjeta za naučni rad SRH na početku god. 1964, a pogotovo god. 1965, nakon privredne reforme, niz neriješenih organizacionih problema i drugi razlozi vodili su Institut u sve ozbiljniju krizu. Na početku god. 1965, započela je restrikcija zaposlenih. Koliko se u Institutu otišlo daleko u pogledu zaposlenih, ilustrirat će podatak da je u Biblioteci na početku god. 1964. bilo sedam stalnih i tri honorarna suradnika, a u Tajništvu i redakcijsko-izdavačkoj službi 20 stalnih i četvero honorarnih službenika i pomoćnih radnika.

U toku god. 1966. započela je akcija za reorganizaciju Instituta na inicijativu. Osnovne organizacije Saveza komunista, ali su unutarnje snage tada još bile preslabе da nešto ozbiljnije učine. Politička kvalifikacija Instituta kao jednog od centara nacionalističkih devijacija u proljeće god. 1967, nakon koje je direktor dr Franjo Tuđman podnio ostavku, omogućila je da se mnogo energičnije pristupi reorganizaciji. Tome su pridonijeli i novi direktor dr Dušan Bilandžić, dotadašnji sekretar u Savezu sindikata Jugoslavije (izabran u srpnju god. 1967) te znatno aktiviranje Znanstvenog vijeća, osnovanog u proljeće god. 1966, pa i sam kolektiv.

Od sredine god. 1967. u Institutu se prišlo brojnim reorganizacijama. Ukinut je Centar za naučnu dokumentaciju, a nešto kasnije i sekcije za socijalizam u suvremenom svijetu i za razdoblje izgradnje socijalizma kod nas. Usporedo s time tekla je i restrikcija kadrova; dijelom zbog financijskih razloga, a dijelom zbog neadekvatnih radnih rezultata. Broj zaposlenih počeo se naglo smanjivati. Danas Institut ima 47 radnika od kojih su 23 u Znanstvenom odjelu s bibliotekom, 12 u Arhivu i 12 u Tajništvu i pomoćnim službama.

Bitnije promjene nastale su u planiranju radnih zadataka. S jedne strane, prišlo se utvrđivanju radnih obaveza na osnovi dogovora sa svakim suradnikom, vodeći pri tom računa o njegovu dotadašnjem radu, ali i o potrebama Instituta; s druge, planirani zadaci postali su mnogo određeniji i po formi i po sadržaju, čime su se više približili načelima organizacije znanstvenog rada. Novim planiranjem nastojalo se prije svega da se popune osjetne praznine u dotadašnjim historijskim istraživanjima razvitka radničkog pokreta, Komunističke partije, narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije, te obrade neke druge teme novije povijesti od sredine prošlog stoljeća do god. 1945. Istraživanje poslijeratnog razvoja, koje je prekinuto oko sredine god. 1968, nije na žalost ni do danas obnovljeno, uglavnom zbog financijskih razloga, i ono ostaje jedan od osnovnih zadataka za naredno razdoblje.

U isto vrijeme s promjenama u planiranju počelo se ozbiljnije zahtijevati izvršenje radnih obaveza. Takva orijentacija, za koju je zaslužno i Znanstveno vijeće, u novije vrijeme daje vidnije rezultate. Sve veći broj suradnika intenzivno radi na stjecanju naučnih zvanja. Danas u Institutu rade tri doktora nauka, četiri suradnika završavaju disertacije, a još nekoliko suradnika moglo bi u dogledno vrijeme steći naučno zvanje — doktorat ili magisterij povijesnih znanosti.

Izdavačka je djelatnost također reorganizirana. Slaba strana prijašnje izdavačke djelatnosti bila je njeno odvajanje od znanstvenoistraživačkog rada. Od desetak izdanja Instituta do sredine god. 1967. samo je jedna knjiga rad suradnika Instituta (uz dvije knjige građe), a sve su ostale rezultat vanjske suradnje. Doduše, više radova suradnika Instituta objavljeno je u periodičnoj publikaciji »Putovi revolucije«, koja je pokrenuta god. 1963. Ukupno je do kraja god. 1967. izašlo devet brojeva, odnosno šest svezaka. Ipak su »Putovi revolucije« izražavali upravo sve one negativne pojave u organizaciji znanstvenog rada, vanjskoj suradnji i izdavačkoj djelatnosti Instituta. Po svom heterogenom sadržaju i interesu, po nejednakoj kvaliteti tekstova, po načinu uređivanja, pa i po tehničkoj opremi, »Putovi revolucije« imali su prilično slabosti.

Izdavačka djelatnost orijentirana je na izdavanje znanstvenih radova, prvenstveno unutrašnjih suradnika, ali i drugih historičara. Pokrenuta je nova periodična publikacija — Časopis za suvremenu povijest, koji je ubrzo uspio okupiti

široki krug suradnika iz Instituta, iz naše Republike i iz nekih drugih republika. Iako su od god. 1969 — 1971. izašla svega četiri sveska, časopis je dobro prihvaćen u javnosti i vrlo pozitivno ocijenjen. I orijentacija na objavljivanje znanstvenih radova dala je dobre rezultate. Dosad je, osim radova u časopisu i nekim vanjskim publikacijama, izašla monografija dr Miroslave Despot »Industrija građanske Hrvatske 1860—1873« (1970); monografija dra Ivana Jelića »Komunistička partija Hrvatske 1937—1941« (1972), a u pripremi su za štampu monografije Mire Kolar-Dimitrijević »Radni slojevi Zagreba 1918—1931« i dr Miroslave Despot »Privredno stanje Hrvatske 1873—1880«, te prvi svezak Zbornika radova suradnika Instituta. Institut je objavio dva zbornika materijala sa simpozija »Revolucionarni radnički pokret u Zagrebu između dva svjetska rata (1968) i »Zagreb u narodnooslobodilačkoj borbi i socijalističkoj revoluciji« (1971), u kojima su pretežno radovi suradnika Instituta. U povodu 50-godišnjice KPJ — SKJ objavljen je znanstveno-popularni pregled »Komunistički pokret i socijalistička revolucija u Hrvatskoj« (1969), kolektivni rad suradnika Instituta. Kao drugi svezak te edicije objavljena je knjiga dra Dušana Bilandžića »Borba za samoupravni socijalizam u Jugoslaviji 1945—1969«. Zbog nekih ranijih obaveza, nije bilo moguće potpuno provesti orijentaciju na izdavanje prvenstveno znanstvenih radova. Tako je u proteklom razdoblju izašlo nekoliko izvanrednih izdanja vanjskih suradnika: S. Tintor »13. primorsko-goranska udarna divizija«, 1968; V. Švob — M. Konjhodžić »Drugi odred Primoraca, Gorana i Istrana«, 1969; D. Ribarić »Borbeni put 43. istarske divizije« i A. Tus »Bribir u revolucionarnom pokretu i oslobodilačkom ratu« 1971. Izdavanje tih knjiga financirale su društveno-političke organizacije s područja tih regija.

Reorganizacija Instituta provedena je pod vrlo teškim financijskim uvjetima. Dok je Institut god. 1964. od različitih fondova dobio oko 2 milijuna novih dinara, 1965 — 1,7 milijuna, 1966 — 2,3, 1967 — 1,7, 1968. je taj iznos pao na 1,6, 1969. se nešto povećao — 1,7, 1970. je pao na 1,5 i tek se 1971. povećao opet na oko 1,7. Nominalno taj pad nije velik, ali realno jest, jer je došlo do znatnog smanjenja vrijednosti novca. Treba napomenuti da je nakon 1967. Institut bio prisiljen vratiti Kreditnoj banci 30 milijuna starih dinara zajma podignutog još god. 1965. Sve je to utjecalo na smanjenje broja zaposlenih i izdavačke djelatnosti, pa i na niske osobne dohotke.

Proces reorganizacije Instituta nastavljen je i nakon odlaska dra Dušana Bilandžića, koji je 1. X 1969. podnio ostavku radi prijelaza na drugu dužnost. Tada je za vršioca dužnosti direktora izabran Zlatko Čepo, koji tu dužnost i danas obavlja. Uvjeti su postali još teži, jer je u međuvremenu u nekim sredinama došlo do potcjenjivanja značenja povijesti radničkog pokreta i socijalističke revolucije. Zbog danas općepoznate političke situacije bilo je i neprincipijelnih pritisa koji su čak negirali potrebu postojanja ovakvog Instituta. Zahvaljujući upornosti većeg dijela kolektiva i podršci nekih vanjskih suradnika, Institut se održao kao samostalna ustanova u kojoj danas u većini rade mlađi suradnici na ovim područjima istraživanja:

Industrijski razvitak Hrvatske do prvoga svjetskog rata s posebnim osvrtom na one grane u kojima se najprije pojavio radnički pokret; socijaldemokracija u Hrvatskoj do god. 1918; protosocijalistička strujanja u Hrvatskoj do prvoga svjetskog rata; građanske političke stranke u XIX stoljeću; osnovne karakteristike ekonomskog razvoja Hrvatske između dva rata; politički i organizacioni

razvoj KPJ u Hrvatskoj god. 1919—1941; sindikalni pokret u Hrvatskoj; razvitak revolucionarnog omladinskog pokreta i drugih strujanja u omladinskom pokretu između dva rata; uloga komunističkog pokreta i marksističke misli u društveno-političkom i kulturnom razvoju Hrvatske; politički i organizacioni razvitak KP Hrvatske god. 1941—1945; Narodnooslobodilačka fronta u Hrvatskoj; razvoj narodne vlasti; nacionalno pitanje i izgradnja federalne Hrvatske; kulturno-prosvjetna politika u vrijeme NOB-a i revolucije; okupacioni sistem u Hrvatskoj; ustaška NDH; politika bivših građanskih stranaka i grupacija u toku rata. Velik dio tih istraživanja već je završen, a dio je u toku.

Potkraj god. 1970. Institut je podnio novoosnovanoj Zajednici povijesnih instituta i ustanova SR Hrvatske svoj prijedlog naučnog projekta »Povijest radničkog pokreta, Komunističke partije i socijalističke revolucije u Hrvatskoj«, u koji su uključeni projekti ostalih institucija iz naše republike što se bave istraživanjem te problematike: Historijskog instituta Slavonije iz Slavonskog Broda, Instituta za historiju radničkog pokreta Dalmacije iz Splita i Sjevernojadranskog instituta JAZU iz Rijeke. Taj projekt, koji će se realizirati prema četvorogodišnjem planu 1972—1975, treba još nadopuniti i uskladiti, a to će biti učinjeno vrlo brzo. S obzirom na dosadašnji rad Instituta smatramo da su već stvorene pretpostavke za pisanje sinteze povijesti radničkog pokreta, KPJ i socijalističke revolucije u Hrvatskoj, i da u realizaciji tog zadatka Institut može preuzeti velik dio i kao organizator i kao izvršilac.

U Institutu djeluje i Arhiv, isprva kao njegova organizaciona jedinica, a u posljednje vrijeme sve više kao samostalna radna jedinica s posebnim izvorima financiranja (Fond za unapređenje kulturnih djelatnosti SR Hrvatske, dok rad Instituta financira Republički fond za naučni rad). Arhiv prikuplja, sređuje, čuva i obrađuje arhivsku građu nastalu radom Radničke komore, URSSJ, HRS, ORSJ, ukupno 27 strukovnih saveza od kojih navodimo: Savez metalskih radnika Jugoslavije, Savez drvodjelskih radnika Jugoslavije, Savez grafičkih radnika Jugoslavije, SBOTIČ itd. Ta građa obuhvaća razdoblje god. 1838—1945. sa ukupno oko 1500 arhivskih kutija i oko 100 svežnjeva; zatim je tu građa Centralnog komiteta KPH i drugih rukovodstava i organizacija KPH od 1941. do 1945. godine, i građa drugih društveno-političkih organizacija, jedinica NOV i organa narodne vlasti iz istog razdoblja. Navedena građa obasiže 661 arhivsku kutiju. Građa neprijateljskih, vojnih i civilnih, vlasti u periodu 1941—1945. nalazi se u 513 arhivskih kutija; na kraju, tu je građa — društveno-političkih organizacija nakon god. 1945. (Centralni komitet SKH, Republička konferencija Saveza omladine Hrvatske, Republička konferencija SSRNH, Savez sindikata Jugoslavije — Republičko vijeće za Hrvatsku, Republički odbor sindikata građevinskih radnika SR Hrvatske, Republički odbor sindikata saobraćaja i veza SR Hrvatske, Republički odbor sindikata industrije i rudarstva SR Hrvatske, SSJ, Republički odbor sindikata uslužnih djelatnosti SR Hrvatske i SSJ, Republički odbor sindikata društvenih djelatnosti SR Hrvatske).

Osim te arhivske građe u Arhivu Instituta čuvaju se i zbirke od kojih navodimo: Zbirku letaka; Zbirku partijske građe nastale između I i II svjetskog rata; Zbirku sudskih predmeta; Zbirku sjećanja; Zbirku dosjea i drugo.

U sastavu Arhiva nalazi se i Mikroteka u kojoj su pohranjeni mikrosnimci dokumenata iz arhivskih i drugih ustanova (Dokumenti Kominterne, VŠ NOVJ, VŠ NOVH itd.), te Fototeka s velikim brojem fotografija iz prijeratnog i rat-

nog razdoblja. Toj arhivskoj i drugoj građi, koja se nalazi u arhivu Instituta, pridružuju se i rukopisne ostavštine Otokara Keršovanija, Branka Resimića i Augusta Cesarca.

Osim prikupljanja, sređivanja i izrade informativnih pomagala radnici Arhiva Instituta rade i na objavljivanju izvora. Tako su dosad objavljene dvije knjige Dokumentata ZAVNOH-a (prva obuhvaća građu nastalu radom ZAVNOH-a u god. 1943. a druga obuhvaća građu od 1. I 1944. do 9. V 1944). Završeni su rukopisi i preostali dviju knjiga dokumenata ZAVNOH-a iz god. 1944; a u početnoj je fazi izrade i posljednja, V knjiga dokumenata ZAVNOH-a. Radi se i na pripremi izdanja Dokumentata Centralnog komiteta KPH godine 1941. do 1942.

Što se tiče budućnosti Arhiva organi samoupravljanja su se složili da se on u bližoj perspektivi integrira s Arhivom SR Hrvatske, ali kada za to budu stvoreni objektivni uvjeti, odnosno kad bude sagrađena nova zgrada Arhiva SR Hrvatske.

Ovaj ćemo referat završiti koristeći se dijelom zaključaka koje je izradila Osnovna organizacija Saveza komunista Instituta nakon opsežnih diskusija o političkoj situaciji i o stanju u radnoj organizaciji. To je zapravo naš akcioni program koji je prihvatio cijeli kolektiv. Tim se zaključcima pruža puna podrška gledištima druga Tita, odlukama XXI sjednice Predsjedništva SKJ i XXIII sjednice CK SKH.

»Možemo općenito konstatirati da u Institutu od godine 1967. nije bilo nacionalističkih istupa. Godine 1967. Institut je ocijenjen kao nacionalističko žarište. Situacija je iste godine raščišćena. Pri tom su uočene slabosti u razvitku Instituta, o kojima smo već govorili. Oslanjajući se na pozitivne rezultate, kojih je usprkos slabostima bilo, radnici Instituta uložili su u razdoblju god. 1967—1971. velike napore u unapređenju Instituta i u tome su postigli uspjehe koji znače razvojnu prekretnicu. Zbog toga se može reći da Institut pridonosi unapređenju rada na novijoj povijesti, a time i rješavanju idejnih problema. Određene rezultate predstavlja izdavanje »Časopisa za suvremenu povijest«, okupljanje historičara novije povijesti — i hrvatskih i drugih jugoslavenskih — oko časopisa; izdavanje knjiga, dijelom i popularnije pisanih, o temama iz novije povijesti, posebno povijesti revolucionarnih gibanja, radničkog pokreta i NOB-a; suradnja, na području spomenute tematike, u drugim publikacijama u Hrvatskoj i u drugim republikama, bilo u časopisima bilo u knjigama; brojno sudjelovanje referatima i diskusijama na nizu skupova o temama iz novije povijesti; povezivanje radničkog i revolucionarnog pokreta i socijalističke revolucije s drugim komponentama novije povijesti, proširivanjem istraživačkog pristupa ili neposrednim proučavanjem drugih komponenata; sudjelovanje u popularizaciji povijesti (novinstvo, radio, televizija); pripremanje niza ovećih radova koji bi, ako se riješe problemi financiranja, bili, uzevši ih zajedno, značajan prinos povijesti radničkog i revolucionarnog pokreta i socijalističke revolucije; sređivanje bogate građe o toj tematici čije bi objavljivanje također bilo važan prinos spomenutim temama novije povijesti.

Ali djelovanje Instituta nailazilo je na različite poteškoće. Ne može se reći da je Institut bio izložen neposrednim pritiscima nacionalističkih snaga, mada im je bio nepoćudan, ali je zato imao poteškoća zbog nerazumijevanja za svoj osnovni rad.

Teškoće koje su iz svega toga proizlazile bile su uvećane i time što Institut nije imao dovoljnu potporu svojih osnivača (Izvršnog komiteta CK SKH i Glavnog odbora Republičke konferencije SSRNH). Ni odnos Savjeta za naučni rad SRH prema Institutu nije bio uvijek najpovoljniji, posebno u pogledu razumijevanja za financijske poteškoće Instituta i za njegovu izdavačku djelatnost. U novije se vrijeme taj odnos poboljšao.

Sve te poteškoće nisu nas pokobile ni prije, a ni sada. Potreban nam je aktivan stav prema vlastitim problemima i njihovo rješavanje vlastitim snagama. Kadrovska je situacija u Institutu normalizirana i pruža osnovicu za daljnji napredak. Udio radnika Instituta u historiografiji novije povijesti povećava se, a moći će se i dalje povećavati. Razvitak rada pridonijet će da se određene pozitivne spoznaje učvrste u historiografiji, a preko nje da steknu i određeno društveno značenje.

Istaknimo neke vrijednosti koje proizlaze iz naših istraživanja: Radnički pokret nije periferna pojava nacionalne povijesti nego njena komponenta čije značenje neprekidno raste u određenim razdobljima za proteklih stotinjak godina, a u revoluciji i nakon nje postaje dominantna u povijesti naših nacija. Radnički je pokret nosilac značajnih internacionalističkih tradicija, jer je internacionalizam bitan element njegova postanka i daljnjeg razvitka. Odnos klasnog i nacionalnog tradicionalni je problem radničkog pokreta u Hrvatskoj i pokret je za nj davao zanimljivih teoretskih i praktičnih rješenja još od XIX stoljeća. Radnički pokret u Hrvatskoj zajednička je povijesna pojava i za Hrvate i za Srbe i za druge narode i narodnosti s kojima Hrvati žive u zajedništvu.

Da bismo ispitivali i afirmirali te i druge vrijednosti, potrebna nam je i određena potpora i materijalna pomoć u rješavanju razvojnih problema: za usavršavanje radnika Instituta, za složenija istraživanja građe, osobito izvan Zagreba, za objavljivanje znanstvenih radova i povijesne građe, za organiziranje zajedničkog rada i suradnje historičara novije povijesti, za proširivanje rada na znanstveno nedovoljno ispitivanim područjima kao što je povijest poslijeratnog razvitka Hrvatske u socijalističkoj Jugoslaviji.

Nećemo se orijentirati samo na to da tražimo potporu i pomoć drugih nego želimo pomoći i surađivati s drugima. Institut želimo održati kao samostalnu znanstvenu ustanovu, ali otvorenu svakoj korisnoj suradnji, na osnovi ravnopravnih odnosa.

Konkretné zadatke razradit ćemo u našim planovima stručnog i znanstvenog djelovanja i založiti se za njihovo ostvarivanje« (Zaključci Osnovne organizacije Saveza komunista IHRPH od 17. XII 1971). To je naša čvrsta odluka, obaveza i dužnost u času kad se — eto — navršava 10 godina postojanja Instituta.